Nytt liv i naust og sjøhus

Utlysning 2026:

Nytt liv i naust og sjøhus

Naust og sjøhus er en type kulturminner som forsvinner i stort tempo. Det ble slått fast i en rapport Norsk Institutt for Kulturminneforskning laget i 2020 for Riksantikvaren. Med dette som bakteppe har Sparebankstiftelsen DNB for andre gang bevilget betydelige til Forbundet KYSTEN. Denne gangen er det 14 millioner kroner som danner grunnlaget for det nye treårige prosjektet *Nytt liv i naust og sjøhus*. Nå lyser vi ut vårens midler. **Søknadsskjemaet er åpent til 15. september** for hovedprosjekt, mens vi har løpende søknadsfrist for forprosjekt.

Todelt støtteordning
Prosjekt *Nytt liv i naust og sjøhus* er organisert som en støtteordning hvor kystlag og andre foreninger kan søke støtte til prosjekter som har et todelt formål:

- å gi truede kulturminner en trygg fremtid gjennom ny bruk og aktivitet
- å sikre barn og unge tilgang til naturopplevelser ved sjøen

Del I – sette i stand naust eller sjøhus
Det første formålet handler om å istandsette naust eller sjøhus for å stanse forfallet av disse kulturminnene, og samtidig gjøre at bygningen kan brukes. I noen tilfeller er det nok å sette den i stand eller tilbakeføre den til opprinnelig tilstand. Andre ganger kan det bety at det må gjøres tilpasninger til ny bruk. Tilpasningene må ta hensyn til bygningens kulturhistoriske og arkitektoniske verdier. Samtidig skal istandsettingen og ny bruk av bygningen sikre at barn og unge får tilgang til naturopplevelser ved sjøen.

Bevaringsverdig
Bygningene det søkes om midler til å settes i stand må oppfattes som bevaringsverdig av søkerne. Søkerne kan være lokale felleskap som for eksempel et kystlag, en sameforening, en lokal avdeling av Fortidsminneforeningen, innbyggerne i bygda osv. Bygningene bør ha en verneverdi, dvs. at søkerne må gi en argumentasjon for hvorfor bygningen bør bevares/settes i stand. Hva betyr bygningen for dem? Hvilken historie eller historier er knyttet til bygningen? Det kan handle om lokal tilknytning. Søkerne må også si noe hva slags ny bruksverdi bygningen samfunnsmessig kan få for allmennheten etter istandsetting. Dersom bygningen i tillegg har en vernestatus hos kommunen eller Riksantikvaren teller dette positivt for søknaden.

Del II - Ny bruk
Bygningene som skal settes i stand skal *både ha som formål å sikre et kulturminne og det skal føre til ny bruk*. Søker må beskrive hvilke aktiviteter som planlegges etter at naustet eller sjøhuset er satt i stand. Med ny bruk mener vi i dette prosjektet at den istandsatte bygningen skal bli en ramme eller base for aktiviteter med vektlegging av friluftsliv og/eller kystkulturelle aktiviteter med fokus på barn og unge. Det kan være aktiviteter med båter, roing, seiling, håndverk, lære om livet i fjæra, kurs, lære om lokal kystkultur, samlinger i naustet m.m.

Naustet eller sjøhuset det søkes midler til å sette i stand kan være i privat eie. Men et vilkår for å kunne søke støtte er at bygningen må stilles til rådighet for ny bruk som omtalt, samt være åpen for allmennheten (se ellers kriteriene nedenfor).

Denne todelingen, den likeverdige vektingen av *istandsetting* og *bruk* må være helt sentralt innhold i søknader som fremmes.

Immateriell kulturarv og kunnskapsoverføring
Vi oppfordrer søkere til å legge vekt på læring og overføring av levende kunnskap i prosjektet. Dette kan skje både i løpet av istandsettingsfasen og ved ny bruk av bygningen. Det kan dreie seg om kunnskap om byggeskikk og teknikker, om materialbruk, om sammenhengen mellom bygning og funksjon, samt også kunnskap om naust og sjøhus som kulturminner og immateriell kulturarv. For eksempel: hvorfor har mange naust torvtak? Jo, torvtak gir mindre temperatursvingninger og jevnere luftfuktighet gjennom døgnet og året, noe som er bra for båten. Et annet eksempel kan være hvorfor er det vanlig med skjeltret eller luftig kledning? Jo, fordi båt og redskaper (garn, seil og annet) skal få tørke opp. Det går en rød kunnskapstråd fra bygging av naust, vøling av båt, til fiskeri og seiling på sjøen. Vi ønsker at prosjektet skal bidra til å formidle kunnskap om sammenheng mellom materialbruk, teknikker og funksjon.

Klima og miljø
Prosjekter som har som formål å sikre naust og sjøhus i forhold til klimaendringer kan det også søkes midler til, så lenge søknadene oppfyller de øvrige kriteriene. Eksempler kan være flytting av naust eller sjøhus på grunn av økt vannstand eller endring av værforhold.

Søknadskriterier og vilkår
1. Søkeren må primært være et kystlag eller annen allmennyttig forening. Vi oppfordrer særlig samiske og kvenske miljøer til å søke.
2. 25 % av søknadene som skal innvilges støtte må komme fra Østlandet. Vi oppfordrer derfor særlig aktører fra denne regionen til å sende søknader.
3. Støtte gis kun til eksisterende bygninger, og kan inkludere tilrettelegging for eks. universell utforming, etablering av nødutganger, tiltak utenfor bygg, som steinvorr, støer, mindre kai-reparasjoner, etablering av adkomstvei for HC, men ikke nybygg.
4. Dersom søker ikke eier bygget må det foreligge langsiktig leie- eller bruksavtale avtale på minst 10 år. Lenger varighet enn 10 års avtaler om bruk, blir vektlagt. Avtaler om bruk skal søkes tinglyst.
5. Prosjektet skal inneholde aktiviteter og formidling rettet mot barn og unge ved sjøen.
6. Prosjekter må ivareta allemannsretten.
7. Utbetaling av prosjektmidler til søkere som får sine søknader godkjent deles opp i tre deler: oppstart 40 %, 40 % ved delrapportering og 20 % ved sluttrapport
8. Lag som tildeles midler bør være «bestandige» og ikke ad hoc sammenslutninger som opprettes bare i forbindelse med søknader.
9. Kystlag som tidligere har fått midler, men har behov for ytterligere støtte til sine prosjekter, kan søke.
10. Søknader med flere samarbeidspartnere vil bli prioritert.
11. Det kan søkes midler til prosjekter som har som formål å sikre naust og sjøhus i forhold til klimaendringer, så lenge søknadene oppfyller de øvrige kriteriene. Eksempler kan være flytting av naust eller sjøhus på grunn av endret vannstand eller endring av værforhold.
12. Søker må undersøke om tiltaket er søknadspliktig etter Plan og bygningsloven.

13. Vernestatus: hvis dette ikke er kjent må søker sjekke bygningens formelle vernestatus gjennom å kontakte kommunen.
14. Prosjektsøknaden deles opp i to deler:
    A) Forprosjekt: Søker må først lage en istandsettingsplan som skal bestå av følgende elementer: **T**ilstandsvurdering + **T**iltaksforslag + **K**ostnadsoverslag/pristilbud = istandsettingsplan (TTK). Til dette kan det søkes om inntil 30 000 kr.
    B) Hovedprosjektet som består av arbeidet med selve istandsettelsen og kostnader for materiell og/eller tilretteleggelse for aktiviteter og bruk (eventuell ny bruk) av bygningen.

Hvor mye kan det søkes om?
Det kan søkes støtte på inntil 80% av totalkostnadene. Maksgrense for søknadsbeløp er 400 000 kr. I søknaden må tas med kostnadene med å få laget en tilstands- og istandsettingsplan (TTK).

Søknader med flere finansieringskilder vil bli prioritert. Det er en egenandel på minimum 20 %, som prosjektene må skaffe fra andre finansieringskilder. Søknad til f.eks. Kulturminnefondet, andre fond og stiftelser, sponsorer eller dugnadsinnsats er eksempler på inntekter som kan inngå i egenandelen. Timepris for egeninnsats kan regnes med 300 kr/time.

Hvem behandler søknadene?
Søknadene blir behandlet av Forbundet KYSTENs naustgruppe:
Per Einar Eilertsen, seniorrådgiver bygningsvern
Lars Børge Myklevold, seniorrådgiver bygningsvern, Sametinget
John Kåre Olsen, Forbundet KYSTENs landsstyre
Eli Ulriksen, Loggen kystlag
Kjell Magnus Økland, prosjektleder Nytt liv i naust og sjøhus

Søknadsfrist og søknadsskjema?
Søknadsskjemaet for hovedprosjekt åpner 1. mai og er åpent til 15. september. For midler til forprosjekt (TTK) har vi løpende søknadsfrist. (Se kriteriene 14 A og B) Du finner søknadsveiledning og søknadsskjema på www.kysten.no

Spørsmål:
Prosjektleder
Kjell Magnus Økland
naust@kysten.no
95 04 67 39